

Ällistyksestä aktiiviseen vastarintaan

Uraanikaivosten vastainen liike tiivistä rivejään Kolilla

Suomeen ei saa perustaa uraanikaivoksia, vanhentunut kaivoslaki on uudistettava ja kansalaisten oikeutta saada äänensä kuuluviin on kunnioitettava.

MATTI RONKAINEN,
teksti ja kuvat

Eri puolille maata syntyneiden uraanikaivosten vastaisten liikkeiden edustajat kokoontuivat viikonloppuna Kolilla. Parhaimmillaan lauantain seminaariin osallistui lähes sata osanottajaa Pohjois-Karjalasta, Uudeltamaalta sekä Koillismaalta.

– Meillä on vastassa globaaleilla energiemarkkinoilla toimivia kaivosyhtiöitä. Tarvitsemme kamppailuun yhteistä strategiaa, vaikka mitään valtakunnallista organisaatiota ei perusteta. Nyt on kyse kokemusten ja tietojen vaihdosta sekä yhteistyön tiivistämisestä eri liikkeiden välillä. Haluamme myös laajentaa avointa, pitkälti verkossa tapahtuvaa toimintaamme, selvitti tapaamisen taustoja Pohjois-Karjalassa uraanitietoa jakavan verkkosivun ylläpitäjä **Tuomo Tormulainen**.

Uraanikaivosten vastustus on voimakkainta, näkyvintä ja parhaiten organisoitunutta itäisellä Uudellamaalla. Laajasti liikkeiditään myös Koillismaalla, jossa uhka kohdistuu suoraan alueen arvokkaisiin kalavesiin ja Oulangan kansallispuiston maisemiin.

– Meillä ensimmäinen reaktio oli ällistys. Miten voi näin tapahtua ja onko edes läillistä, kertoi **Tapio Reinikainen** itäiseltä Uudeltamaalta.

– Nyt toiminta on organisoitunutta ja tiivistä. Ei uraanikaivosta -kylttejä on alueella paljon ja ihmiset aktiivisia.

– Kaivosta ei tule sinne, missä vastustus on aktiivista, ennakoivat Joensuun yliopiston ympäristöpolitiikan professori **Pertti Rannikko**. Rannikon mukaan kansalaisliikkeessä tärkeää on se, mikä vaikuttaa ihmisten arkeen, ei niinkään juridiset tai muodolliset ”nippelit”. Hän näki kaivosten työllisyysvaikutukset hyvin vähäisiksi ja lyhytaikaisiksi.

– Syrjäisen maaseudun kehitys liittyy virkistykseen, matkailuun ja kesimökkeilyyn. Uraanikaivos vaikuttaa jo mielikuvan tasolla vahingollisesti, Rannikko sanoi ja viittasi muiden muassa Kolin ja Oulangan kansallispuistoihin, joiden kummankin alueelta on kauppa- ja teollisuusministeriöltä haettu kaivoslain mukaista varausta.

Uraanin maailmanmarkkinahinnan nousu on johtanut siihen, että köyhempiäkin esiintymiä voidaan hyödyntää. Varauksia tai valtauksia Suomessa on tehty kymmenille alueille, jotka keskittyvät läntiselle ja itäiselle Uudellamaalle, Kuusamon ja Sallan seudulle,

Uraanikaivosten vastaiset kansalaisliikkeet tiivistävät yhteistyötään. Valtakunnallinen tapaaminen pidettiin viikonloppuna Kolilla, jonka kallioihin myös kohdistuu kauppa- ja teollisuusministeriölle ylikansallisten kaivosyhtiöiden toimesta jätettyjä varauksia.

Pentti Tiusanen ja Pertti Rannikko olivat yhtä mieltä siitä, että uraanikaivosasiassa tullaan mittaamaan niin kansalaisten kuin päättäjienkin ympäristötietoisuus.

Pohjois-Karjalaan sekä Lappiin Kolarin ja Muonion kuntiin.

Yhtiöiden intressit hidastavat lakiremonttia

Kaivosyhtiöiden kiinnostus Suomen maaperään selittyä eduskunnan ympäristövaliokunnan puheenjohtaja **Pentti Tiusanen** (vas.) mukaan myös sillä, että Suomen kaivoslaki on auttamattomasti vanhentunut.

Lain säätämisestä (1965) maailma on muuttunut ja ympäristötietoisuus lisääntynyt.

– Uudistustyö on hidasta ja se johtuu yhtiöiden intresseistä, sanoi Tiusanen.

Hän uskoi kuitenkin, ettei kauppa- ja teollisuusministeriö voi päättökseen tehdä sivuttaista mm. perustuslain muutosta tai ratifioitua Århusin sopimusta, jotka takaavat kansalaisten vaikutusmahdollisuudet.

Sitä paitsi lopulliset päätökset mahdollisen kaivostoiminnan käynnistämisestä tekee nykyisenkin lainsäädännön puitteissa valtioneuvosto. Tiusanen mukaan kansalaisliike ei heijasta mitään virkamiesten maalaillemaa ura-

nihysteriaa, vaan tosiasiallisia uhkia ympäristölle ja ihmisten terveydelle.

Tiusanen kehotti ottamaan kullakin alueella sieltä valitut kansanedustajat kuulolle ja heitti ajatuksen vaatia kaivosasiassa kunnallista kansanäänestystä.

Paikallista yleisempi asia

Eri kansalaisliikkeet ovat painottaneet omilla alueillaan hienon eri asioita.

Tiheimmin asutulla itäisellä Uudellamaalla on oltu erityisen huolestuneita rakennusten ja kiinteistöjen hintojen ja vakuusarvojen laskusta. Läntisellä Uudellamaalla kannetaan huolta vesistöistä. Koillismaalla uhat puhtaal le luonnolle ja kasvavalle luonnotomakailulle, erityisesti kalasusmatkailulle – eläihän alueella Suomen viimeinen geneettisesti alkuperäinen vaellustaimenkanta – ovat saaneet ihmiset liikkeelle.

Kolin tapaamisessa korostu tarve kehittää liikkeiden yhteistyötä. Mahdollinen uraanikaivoksen avaaminen vaikuttaisi kielteisesti hyvin laajasti, yleisesti. Siksi liikkeittäin halutaan kehittää yleistä seunnaaksi.

– Prosessi voi kestää useita vuosia, tarvitsemme yleisiä ja paikallisia toimintamuotoja, sanoi Tuomo Tormulainen.